

УДК 378.091.12-051:373.3.091.042-056.2/.3
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.300095>

Леся Смеречак, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У статті проаналізовано сутність дефініцій “компетентність”, “професійна компетентність”, “інклюзивна компетентність”, “інклюзивна компетентність вчителя початкових класів”. Виокремлено такі компоненти інклюзивної компетентності вчителя початкових класів: особистісний, знанневий та практичний. Акцентовано увагу на необхідності володіння знаннями, необхідними для успішного здійснення професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання; вміннями забезпечувати педагогічну підтримку учнів з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: діти з особливими освітніми потребами; вчитель початкових класів; інклюзивне навчання; заклад освіти.

Лім. 12.

Lesya Smerechak, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of
Social Pedagogy and Correctional Education Department,
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

INCLUSIVE COMPETENCE OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHER AS A GUARANTEE OF THE QUALITY OF THE EDUCATIONAL PROCESS

The article analyzes the essence of the definitions “competence”, “professional competence”, “inclusive competence”. The following components of inclusive competence of primary school teachers are allocated: personal, knowledgeable and practical. Emphasis is placed on the need to possess the knowledge necessary for the successful implementation of professional activities in an inclusive learning environment; the ability to provide pedagogical support for children with special educational needs.

It is emphasized that the primary school teacher should promote the integration of children with special educational needs into society, teach them to adapt to the changing social environment, and therefore have the knowledge and skills to organize pedagogical interaction with children with special educational needs in an inclusive learning environment.

It is emphasized that the main components of inclusive competence are: the ability to create conditions that ensure the functioning of an inclusive educational environment; the ability to provide pedagogical support to persons with special educational needs; the ability to provide in the educational environment favorable conditions for children with special educational needs, depending on his individual needs, capabilities, abilities and interests.

It is proved that inclusive competence is a component of professional competence and involves the necessary amount of knowledge and skills and finds its manifestation in the ability of the primary school teacher to perform professional functions, taking into account the special educational needs of students and ensuring their inclusion in the educational process, providing conditions for development.

Keywords: children with special educational needs; primary school teacher; inclusive education.

Постановка проблеми. Сучасна освітня парадигма вибудовується на засадах гуманізації та дитиноцентризму. Особливо важливого значення при цьому набуває процес впровадження інклюзивного навчання до освітньої практики початкової школи. Процес створення інклюзивного середовища у закладі освіти вимагає суттєвих змін в організаційній роботі. Для його реалізації потрібна максимально налагоджена співпраця усього педагогічного колективу з фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів, батьками дітей з особливими освітніми потребами. Усі ці аспекти дозволять вибудувати оптимальну стратегію взаємодії педагога з дітьми з особливими освітніми потребами в класі з інклюзивним навчанням. Педагоги мають докладати максимум зусиль для розкри-

ття потенціалу кожного учня. Створене інклюзивне освітнє середовище початкової школи не може бути ефективним без відповідного рівня професійної компетентності педагога. Наголосимо, що саме вчитель початкових класів закладає базові освітні компетенції.

Учитель початкових класів повинен сприяти інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у суспільство, навчити їх адаптуватися до мінливого соціального середовища, а отже, володіти знаннями й вміннями щодо організації педагогічної взаємодії з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Тому виникає необхідність уточнити сутність та складові інклюзивної компетентності вчителя початкових класів.

Аналіз останніх досліджень. Наукові розвідки вітчизняних фахівців розкривають концептуальні

аспекти інклюзивної освіти В. Кремінь, Ю. Найда Л. Юхно та інші; особливості впровадження інклюзивного навчання в освітній простір закладу освіти висвітлюють В. Бондар, В. Гаврилов, В. Засенко, А. Колупаєва, С. Миронова, Ю. Найда, Н. Софій, О. Таранченко та ін.

Особливості формування інклюзивної компетентності майбутніх вчителів початкових класів обґрунтовано в наукових розвідках Т. Ключкович, О. Масюк, С. Наход, О. Попадич, Л. Титаренко та ін.

Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя в умовах інклюзивного навчання окреслюють А. Василюк, О. Мартинчук, Н. Провальна, Н. Фіголь та ін.

Незважаючи на широкий спектр наукових розвідок із проблем організації інклюзивного освітнього простору, питання побудови стратегії взаємодії вчителя початкових класів з учнями з особливими освітніми потребами та змістового аспекту дефініції “інклюзивна компетентність вчителя початкових класів” потребує уточнення.

Мета статті – розглянути складові інклюзивної компетентності вчителя початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Освітні послуги надаються дітям з особливими освітніми потребами загальноосвітніми закладами у класах з інклюзивним навчанням із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з ООП [10].

Широкі впровадження ідеї інклюзії в освітні заклади України значною мірою залежить від кваліфікації педагогічних кадрів, а отже – особливого значення набуває проблема формування інклюзивної компетентності вчителя [11].

Логіка нашого дослідження зумовлює необхідність аналізу змісту дефініцій “компетентність”, “професійна компетентність”, “інклюзивна компетентність”. Нагадаємо, “...компетентність – це динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність” [2].

Дефініція “професійна компетентність” відбиває єдність теоретичної та практичної складових готовності вчителя здійснювати педагогічну діяльність і характеризує його професіоналізм.

Професійну компетентність вчителя розглядаємо як інтегральну якість особистості, що проявляється у загальній здатності до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, готовності до виконання на високому рівні професійної діяльності у сфері інклюзивного навчання дітей з особливими потребами, здатності нести професійну відповідальність за результати цієї діяльності, формувати в усіх учнів толерантне ставлення до дітей з особливими освіт-

німи потребами, постійно підвищувати рівень професійної діяльності [4; 6].

Інклюзивна компетентність вчителя є одним із основних складників професійної компетентності. Так, у Постанові “Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників” № 800 від 21.09.201 р. наголошено, що одним із напрямів підвищення кваліфікації педагогічних працівників є формування здатності створення безпечного й інклюзивного освітнього середовища, знань про особливості (специфіку) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з ООП (особливими освітніми потребами) 9].

У Професійному стандарті “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, прийнятому у 2020 р., визначено такі складники інклюзивної компетентності:

– здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища;

– здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами;

– здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів [6].

Інклюзивна компетентність є складовою професійної компетентності та передбачає необхідний обсяг знань і умінь та знаходить свій прояв у здатності педагога (у нашому випадку – вчителя початкових класів) здійснювати професійні функції з урахуванням особливих освітніх потреб учнів та забезпечувати їх включення в освітній процес, забезпечуючи умови для розвитку [5; 12].

У контексті досліджуваної нами проблеми ціннісною є наукова розвідка С. Наход, у якій “інклюзивна компетентність” розглядається як інтегральне особистісне утворення, що входить до складу “soft skills” та об’єднує аксеологічний, прогностичний, інноваційний, соціально-комунікативний, акмеологічний компоненти, а відтак – зумовлює здатність педагога здійснювати професійні функції в процесі інклюзивного навчання, враховуючи різні освітні потреби дітей, забезпечуючи їх включення в освітнє середовище закладу освіти та створюючи умови для їхнього розвитку та соціалізації [7].

Сучасна науковиця А. Василюк акцентує увагу на тому, що інклюзивна компетентність педагога може проявлятися лише в гармонійній єдності з особистісними цінностями, а також із інтересами та мотивацією до інклюзивної діяльності [1]. Педагогічні прийоми роботи мають стимулювати компенсаторні процеси розвитку дітей з ООП і формувати в них нові особистісні якості. Результатом такої педагогічної взаємодії має бути оволодіння учнями з ООП певним обсягом знань, умінь і навичок. Тому

вчителі початкових класів мають володіти сучасними методами навчання; знати особливості психофізичного розвитку дитини; спостерігати за учнями та оцінювати їх; бути здатними працювати єдиною командою з іншими членами педагогічного колективу для досягнення поставленої мети; вміти розробляти індивідуальні навчальні плани; ефективно спілкуватися з батьками дітей з особливими освітніми потребами, враховувати індивідуальні особливості дітей тощо.

У роботі вчителя початкових класів особливого значення набувають ті прийоми та способи дій, за допомогою яких він налагоджує педагогічно доцільне спілкування з учнями, ставлення до батьків своїх учнів, колег по роботі, до самого себе. У своєму дослідженні ми виходили з того, що особистість формується у системі соціальних взаємовідносин. При цьому соціальна ситуація розвитку є субстанцією для формування індивідуальних соціальних орієнтирів. Тому важливим є культивування соціально прийнятних норм і правил поведінки, формування навичок комунікативної взаємодії, активне включення учнів з ООП в соціальні стосунки (як у межах закладу освіти, так і поза ним).

Наголосимо, що заохочуючи співпрацю, вчитель має стежити за тим, щоб всі учасники освітнього процесу допомагали один одному. Особливої уваги потребує співпраця з батьками. Окреслимо основні напрями співпраці вчителя з батьками:

- залучення до прийняття важливих рішень усіх учасників освітнього процесу, тоді як рішення будуть знаходити загальне визнання та підтримку;
- вчасне інформування батьків про конкретні цілі, форми та методи співпраці;
- заохочення усіх батьків до участі у позакласних та позашкільних заходах;
- провадження відкритого стилю спілкування між усіма учасниками освітнього процесу.

Пропонованими формами роботи з батьківською аудиторією можуть бути: Інтернет-квести для батьків; вебінари; мережеві акції; Інтернет-розсилки з актуальних питань навчання та виховання дітей з ООП. Учитель може використовувати власний блог для публікації корисної інформації – книги та періодичні видання, анонси цікавих подій, тести та методики для особистісного розвитку дитини тощо.

У роботі з батьками дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання доцільно дотримуватися таких правил:

- узгодженість дій членів команди психолого-педагогічного супроводу;
- визначення орієнтирів взаємодії та розподіл обов'язків між батьками і вчителем та його асистентом;
- диференційний підхід до різних типів сімей, що виховують дітей з ООП, а також особистісно орієнтований підхід до батьків і дітей;

– допомога батькам, які виховують дітей із ООП у використанні Інтернет-ресурсів.

Окрім іншого, важливо наголосити на тому, що вчитель початкових класів у роботі з батьками учнів з особливими освітніми потребами має дотримуватися таких принципів:

– Первинним джерелом інформації про батьків мають бути вони самі. Однак необхідними є ті відомості, що важливі для роботи з дітьми.

– Батькам не можна дозволяти переглядати записи, що не стосуються їхніх дітей.

– Інформацію, отриману від батьків, треба надавати членам команди психолого-педагогічного супроводу.

Показниками ефективності професійної діяльності вчителя є: спроможність дітей з особливими освітніми потребами приймати рішення і прагнути до розуміння власних почуттів і вимог; правильно розуміти бажання, очікування й вимоги інших; розуміти, як з урахуванням конкретних обставин, поводитися в соціумі; сформованість умінь і навичок співробітництва в колективі (як у межах школи, так і поза нею). Зауважимо, що причинами зниження ефективності проведення тих чи тих форм роботи є: одноманітність, змістова обмеженість, психологічна та практична невідповідність учасників, низький рівень взаємодії команди психолого-педагогічного супроводу тощо. Це дає можливість розглядати доцільність педагогічних дій як критерій оцінки рівня інклюзивної компетентності [6; 8].

Основними обов'язками вчителя класу з інклюзивним навчанням є:

- оцінка навчальних потреб учня з ООП, його сильних та слабких сторін;
- планування роботи на уроці, відображення у конспекті уроку адаптованих / модифікованих завдань для учнів з ООП.
- виконання плану уроку;
- спостереження за процесом навчання та, за потреби, допомога учням з ООП;
- слідкування за динамікою розвитку учнів із ООП та її оцінювання;
- слідкування за виконанням ІНП (індивідуального навчального плану).
- звітування перед батьками та консилиумом щодо навчальних досягнень учнів з ООП [3, 128].

З аналізованого можна зробити висновок, що інклюзивну компетентність вчителя початкових класів необхідно розглядати крізь призму таких компонентів:

Особистісний:

- наявність стійкої позитивної мотивації до професійної діяльності в умовах інклюзії, впевненості у важливості інклюзивного навчання та власної професійної діяльності;
- особистісна зацікавленість;
- здатність до професійного зростання.

ІНКЛЮЗИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Знаннєвий:

- знання принципів і стратегій універсального дизайну в сфері освіти та розумного пристосування;
- знання принципів, форм і методів ефективної підтримки учнів з особливими освітніми потребами;
- знання видів адаптацій / модифікацій в освітньому процесі, зумовлених особливими освітніми потребами учнів;
- знання технологій індивідуального та диференційованого навчання;
- знання способів виявлення здібностей, інтересів, можливостей учнів.

Практичний :

- володіння інструментами забезпечення інклюзивного навчання: (інклюзивна культура, інклюзивна політика, інклюзивна практика);
- здатність застосовувати принципи та стратегії універсального дизайну для забезпечення доступності здобуття освіти (фізичної, інформаційної);
- вміння налагоджувати процес комунікативної взаємодії;
- вміння організовувати ефективну взаємодію усіх учнів класу;
- здатність забезпечувати умови для спільного навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

Висновки. Підсумовуючи сказане, робимо логічний висновок, що основними компонентами інклюзивної компетентності вчителя початкових класів є особистісний, знаннєвий і практичний, показниками сформованості яких є наявність знань, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання; здатність до аналізу і свідомого контролю за результатами власної діяльності, вміння організувати спілкування в системі “вчитель – учень”, “вчитель – батьки”, “учень – учень”.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у пошуку дієвих механізмів та умов, які сприятимуть підвищенню якості співпраці вчителя початкових класів з батьками учнів з особливими освітніми потребами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк А. Про інклюзивну компетентність вчителя. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/27125/1/Vasul.pdf>.
2. Закон України “Про освіту”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Колупасва А.А., Софій Н.З., Найда Ю.М. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навчально-методичний посібник / за заг. ред. Л.І. Даниленко. Київ, 2007. С. 128.
4. Мартинчук О.В. Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя початкової школи в умовах інклюзивного навчання. *Вісник психології і педагогіки* : зб. наук. пр. / пед. ін-т Київ. ун-ту ім. Бориса Грінченка, Ін-т людини. Київ, 2014. Вип. 16. URL: <http://www.psyh.kiev.ua/>

5. Масюк О.М., Титаренко Л.І. Формування інклюзивної компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Освіта збереже Україну!* : матеріали I Всеукраїнських Прокопенківських читань, Харків, 10 черв. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди ; Ю.Д. Бойчук (голов. ред.) та ін. Харків : б. в., 2022. С. 221–224.

6. Наказ Про затвердження професійного стандарту за професіями “Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель закладу загальної середньої освіти”, “Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

7. Наход С.А. Інклюзивна компетентність у складі “soft skills” майбутніх педагогів початкових класів. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія “Педагогіка і психологія”*. Педагогічні науки. 2020. № 1 (19). С. 225–232.

8. Оцінювання професійних компетентностей вчителя початкових класів під час сертифікації. URL: <https://sqe.gov.ua/ocinyuvannya-15-profkompetentnostey-vchyteliiv-sertyfikaciy/>

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.09.2019 “Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n18/>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 № 957 “Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text>

11. Фіголь Н.А. Інклюзивна компетентність педагога: теоретичний аспект. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2020. Вип. 77. С. 199–202.

12. Чайковський М. Інклюзивна компетентність як складова професійної компетентності суб’єктів навчально-виховного процесу. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. Львів, 2012. № 2. С. 15–21.

REFERENCES

1. Vasilyuk, A. (2022). Pro inkluzivnu kompetentnist vchytelia [On the inclusive competence of the teacher]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy “Pro osvitu” [Law of Ukraine “On Education”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. [in Ukrainian].
3. Kolupaeva, A.A., Sofiy, N.Z. & Naida, Yu.M. (2007). Inkluzivna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia: navchalno-metodychnyi posibnyk [Inclusive School: Features of Organization and Management: Teaching Manual]. (Ed.). L.I. Danylenko. Kyiv, p. 128. [in Ukrainian].
4. Martynchuk, O.V. (2014). Inkluzivna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia: navchalno-metodychnyi posibnyk [Modern requirements for the professional activity of an elementary school teacher in an inclusive learning environment]. *Bulletin of Psychology and Pedagogy: scientific works*. Vol. 16. Kyiv. Available at: <http://www.psyh.kiev.ua/>. [in Ukrainian].
5. Masjuk, O.M. & Titarenko, L.I. (2022). Formuvannya inkluzivnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [Formation of inclusive competence of the future primary school teacher]. *Education will save Ukraine!*: Proceedings of the First All-Ukrainian Prokopenkivsky readings, Kharkiv, 10 Jun. 2022. (Ed.). Yu.D. Boychuk, pp. 221–224. [in Ukrainian].
6. Nakaz Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu za profesiiami “Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

serednoi osvity”, “Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity”, “Vchytel z pochatkovoї osvity (z dyplomom molodshoho spetsialista)” [Order On approval of the professional standard for the professions “Primary school teacher of general secondary education”, “Teacher of general secondary education”, “Primary education teacher (with a diploma of junior specialist)”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>. [in Ukrainian].

7. Nakhod, S.A. (2020). Inkluzivna kompetentnist u skladi “soft skills” maibutnikh pedahohiv pochatkovykh klasiv [Inclusive competence in the “soft skills” of future primary school teachers]. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series “Pedagogy and Psychology”*. *Pedagogical Sciences*. No. 1 (19). pp. 225–232. [in Ukrainian].

8. Otsiniuvannia profesiinykh kompetentnosti vchytelia pochatkovykh klasiv pid chas sertyfikatsii [Assessment of professional competencies of primary school teacher during certification]. Available at: <https://sqe.gov.ua/ocinyuvannya-15-profkompetentnostey-vchyteliiv-sertyfikatsiya/>. [in Ukrainian].

9. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.09.2019 “Deiaki pytannia pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh i naukovykh pedahohichnykh pratsivnykiv” [Resolution of the

Cabinet of Ministers of Ukraine from the 21.09.2019 “Some issues of advanced training of pedagogical and scientific-pedagogical workers”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#n18/> [in Ukrainian].

10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 15.09.2021 № 957 “Pro zatverdzhennia Poriadku orhanizatsii inkluzivnoho navchannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh” [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 15.09.2021 No. 957 “On Approval of the Procedure for Organizing Inclusive Education in Secondary Schools”]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

11. Figol, N.A. (2020). Inkluzivna kompetentnist pedahoha: teoretychnyi aspekt [Teacher’s inclusive competence: theoretical aspect]. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanov*. Vol. 77. pp. 199–202. [in Ukrainian].

12. Tchaikovsky, M. (2012). Inkluzivna kompetentnist yak skladova profesiinoї kompetentnosti subiektiv navchalno-vykhovnoho protsesu [Inclusive competence as a component of the professional competence of the subjects of the educational process]. *Pedagogy and psychology of professional education*. Vol. 2. Lviv, pp. 15–21. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.02.2024

УДК 373.3.015

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.297774>

Наталія Смоляннюк, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методик викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Юлія Домилівська, магістр факультету початкового навчання Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

На основі аналізу психолого-педагогічних джерел розкрито основні поняття дослідження; визначено, що передумовами формування пізнавальної мотивації дітей як дошкільного, так і молодшого шкільного віку є створення умов емоційного благополуччя; визначено сучасні тенденції розвитку освіти (доповнена (віртуальна або змішана) реальність; технічне оснащення класу; оновлений простір для навчання; персоналізоване навчання (індивідуалізована програма); штучний інтелект; гейміфікація); окреслено традиційні й інноваційні прийоми формування пізнавальної мотивації молодших школярів.

Ключові слова: пізнавальна мотивація; пізнавальний інтерес; прийоми формування мотивації; молодші школярі.

Літ. 9.

Natalia Smolianiuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Theory and Methods of Teaching Natural and Mathematical Disciplines in Preschool, Primary and Special Education Department, Hryhoriy Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
Yuliia Domylivska, Master of the Faculty of Primary Education, Hryhoriy Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

FORMATION AND DEVELOPMENT OF COGNITIVE MOTIVATION OF JUNIOR SCHOOLCHILDREN USING DIGITAL TECHNOLOGIES AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Based on the analysis of psychological and pedagogical sources, the basic concepts of the study are revealed (motive (internal, as a rule, conscious stimulus of activity), motivation (internal motivating force that ensures the interest of the individual in cognitive activity, activates mental efforts, cognitive motivation (a set of internal and external motives that encourage the child